

Ως μη ειδικός δεν μπορώ να γνωρίζω τον υλικό πλούτο που έχει η χώρα μας. Είναι κρυμμένος, λένε, κάτω από τον στεριανό και τον υποθαλάσσιο χώρο μας. Μπορώ, όμως, να γνωρίζω τι πνευματικό πλούτο διαθέτει η Ελλάδα. Ανεκτίμητο και πολύμορφο! Το δέχονται οι πάντες, ακόμη και οι μη φίλοι μας.

Φυσικά, δεν πρόκειται να ξαφνιάσω, αν θέσω πρώτον αξιολογικά τον γλωσσικό μας πλούτο. Όχι, κυρίως, ως λεξιλογικό θησαυρό ή ως δύναμη εκφραστικής ευλυγισίας. Προβάλλω αυτόν τον πλούτο ως ιστορικό, πρωτίστως, μέγεθος και ως έναν πολύτιμο και πολυσέλιδο όγκο γλωσσικής περιπέτειας και ανεκτίμητων κειμένων.

Η Ελλάδα, χρόνια τώρα, πραγματοποίησε ? εξακολουθεί και στο παρόν ? τη μεγαλύτερη πολιτιστική εισβολή στους άλλους λαούς της Ευρώπης. Η Ελλάδα, βέβαια, ως γλωσσική κυρίως οντότητα. Φυσικά, δεν προσπάθησε να αλώσει τις άλλες γλώσσες. Αντίθετα, τις πλούτισε γλωσσικά. Έδωσε στους άλλους λαούς όλο το επιστημονικό λεξιλόγιο. Σήμερα, όλοι οι όροι στις επιστήμες, σε όλες σχεδόν τις γλώσσες, έχουν ελληνική ρίζα και προέλευση. Πρόκειται για ένα είδος γλωσσικής παγκοσμιοποίησης στο χώρο του πολιτισμού· παγκοσμιοποίηση με ελληνική ταυτότητα και με ελληνικά γλωσσικά «προϊόντα».

Σήμερα, λοιπόν, η σχεδόν χρεοκοπημένη Ελλάδα, έχει προσφέρει στη γλωσσική οικουμένη υπέρογκα πολιτιστικά ? γλωσσικά δάνεια, που παραμένουν ανεξόφλητα. Όλοι οι λαοί της Ευρώπης είναι, απέναντί μας, υπερχρεωμένοι, κι αυτά τα χρέη είναι, επίσης, μεγέθη που συνυπολογίζονται ως ποσοστό πάνω στο γλωσσικό ΑΕΠ του κάθε λαού. Χρειάζεται να τα θυμόμαστε κάπου κάπου όλα αυτά.

Η πολιτιστική ? γλωσσική εισβολή της Ελλάδας στην επικράτεια των άλλων λαών δεν έχει καμιά απολύτως ομοιότητα με τη σημερινή κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας σε παγκόσμια σχεδόν κλίμακα. Η κυριαρχία της αγγλικής λειτουργεί σήμερα ως ένα είδος γλωσσικού ιμπεριαλισμού. Η αγγλική γλώσσα εισβάλλει και εκτοπίζει. Κυριαρχεί και αλώνει. Επιβάλλει δηλαδή τη δική της γλωσσική ηγεμονία πάνω στην πνευματική ? εκφραστική ιθαγένεια ενός λαού που, τελικά, καταλήγει ? ο λαός αυτός ? σε ένα είδος γλωσσικής υποτέλειας και υποδούλωσης.

Ερώτημα εύλογο και φυσικό: η Ελλάδα δεν έχει τα δικά της γλωσσικά δάνεια; Δεν οφείλει

κάτι σε άλλους λαούς; Φυσικά και έχει. Καταρχάς, η παραδοσιακή γλωσσολογία δέχεται το πρώτο μας μεγάλο δάνειο: δεν είχαμε, λέει, αλφάβητο στα πανάρχαια χρόνια. Το δανειστήκαμε από τους Φοίνικες. Το προσαρμόσαμε όμως στο δικό μας φωνητικό σύστημα. Μπορεί, βέβαια, όλα αυτά να ανήκουν, ενδεχομένως, στην περιοχή του μύθου. Δείχνουν όμως κάτι πολύ σημαντικό: οι λαοί δε ζουν σε κατάσταση γλωσσικού απομονωτισμού. Οι γλωσσικές ανταλλαγές ? ευρύτερα οι πνευματικές ? δημιουργούν ένα άλλο «πνευματικό» εμπόριο, που συνιστά μια συναλλαγή διαφορετικής ποιότητας.

Μπορεί, λοιπόν, το ελληνικό αλφάβητο να έχει πάνω του στοιχεία φοινικικής ταυτότητας, όμως εμείς με τη σειρά μας κάναμε κάτι άλλο πολύ πιο σημαντικό. Χαρίσαμε ή, καλύτερα, δώσαμε αλφάβητο στη δυτική Ευρώπη.

Η ιστορία είναι γνωστή: Έλληνες άποικοι που πήγαν στην κάτω Ιταλία γνώρισαν στη χώρα υποδοχής το χαλκιδικό αλφάβητο, αυτό που μόνο είχε το γράμμα **χ** ως **ξ**. Από αυτό το αλφάβητο είναι τα σημερινά ευρωπαϊκά ? λατινογενή αλφάβητα. (Ο Γ. Χατζηδάκης υποστήριξε ότι από Έλληνες αποίκους που ονομάζονταν Γραικοί, προήλθε το λατινικό Graecus, το Graecia και από αυτά τα νεότερα Gr?ce, Greece κλπ.).

Σήμερα, όμως, λένε πολλοί, η ελληνική γλώσσα, παρ? όλη την οικουμενική της διάσταση, διατρέχει θανάσιμους κινδύνους. Φαντάζει υπερβολικό; Ενδεχομένως. Κίνδυνοι, πάντως, υπάρχουν και απειλούν, λιγότερο ή περισσότερο, τη γλωσσική μας υπόσταση.

Είναι ορατοί αυτοί οι κίνδυνοι; όντως μας απειλούν; είναι αντιμετωπίσιμοι; Ας τους δούμε έναν έναν:

- Ξύπνησε πρόσφατα μια παλιά ιστορία (ξεκίνησε πρόσφατα από την Κύπρο): η ορθογραφική απλοποίηση της ελληνικής γλώσσας. Να κρατήσουμε, λ.χ., μόνο το γράμμα **ι**? και να καταργήσουμε όλους τους άλλους φωνητικά ισοδύναμους φθόγγους (π.χ. **ει**, **οι**), οπότε το ρήμα *λείπει* θα γραφόταν «*λίπι*». *Αστεία πράγματα! Καινούριο, τάχα μου, κρασί από παλιό βαρέλι!*

- Κάποιοι άλλοι μιλάνε για λατινοποίηση της ελληνικής γλώσσας. Να αποδίδουμε δηλαδή τη φωνητική των ελληνικών λέξεων με λατινικούς χαρακτήρες (για φαντασθείτε την ωραία ελληνική λέξη *αγάπη* να τη γράφετε *agapi*). Σε αυτή την τάση οφείλονται τα λεγόμενα greeklish, που σήμερα πάνε να κυριαρχήσουν στην ηλεκτρονική γραφή των νέων παιδιών.

- Η σύγχρονη εξαπλωτική δυναμική της αγγλικής γλώσσας είναι ένας σοβαρός κίνδυνος. Πάει να γίνει μόδα ή ένδειξη για το πόσο φτωχά είναι τα ελληνικά μας, όταν

μιλάμε με ένα μικτό αγγλο ? ελληνικό λεξιλόγιο.

- Η μεγαλύτερη όμως απειλή προέρχεται από μας τους ίδιους και, κυρίως, από τη νέα γενιά. Τα νέα παιδιά είναι αυτά που σήμερα μιλούν μια δική τους γλώσσα, έναν περίεργο νεανικό γλωσσικό κώδικα: ή φθείρουν ανεπανόρθωτα τις λέξεις ή τις ακρωτηριάζουν (*πολύ προχώ ο τάδε*) ή τις ανασηματολογούν επικίνδυνα (*το Σαββατόβραδο περάσαμε τζάμι* ? *Τα έφτυσε ο υπολογιστής μου*).

Αυτά όλα, ναι, υποσκάπτουν τη γλώσσα, τη φθείρουν, τη γεμίζουν πληγές, θαμπώνουν κυριολεκτικά τη στιλπνότητα των λέξεων. Το πράγμα, βέβαια, ως νεανική μόδα έχει την ερμηνεία του, αλλά δεν είναι ίσως του παρόντος να επιμείνουμε περισσότερο.

Δε χρειάζεται, πάντως, να κυριαρχήσουν μέσα μας δύσθυμες σκέψεις και γκρίζες στιγμές. Η ελληνική γλώσσα, μέσα στην πολύχρονη περιπέτειά της, έχει δείξει τις αντοχές της, την αμυντική της ρώμη και την αναγεννητική της δυναμική. Αυτή, ακριβώς, η εσωγλωσσική ευρωστία της ελληνικής λαλιάς φαίνεται, στίλβουσα και λάμπουσα, στην όμορφή μας ποίηση και στη γνήσια πεζογραφία μας.

ΝΠ, 01/06/201

[Πηγή](#)

Ο γλωσσικός μας πολιτισμός: το πλούσιο «ταμείο» της ελληνικής γλώσσας

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Τρίτη, 05 Ιούνιος 2012 00:00
